

Ksaver Meško.

Legenda o cerkvi pri Mariji na Zili.

(Konec.)

Bilja¹ godu ziljske patroninje, Device vnebovzete, je danes. Danes ali nikoli!« je govoril grofici tajen glas, ko je šla v tretje z otrokom, z doviljo in kopjanikoma k Mariji na Zili. Še bolj nemirno ji je utripalo ta dan splašeno, izmučeno srce, a še večje je bilo njeno zaupanje v močno priprošnje nebeške Gospé.

Ko so prišli ondi k razvalinam, so našli tam staro beračico. Sedela je na velikem kamenu, in zdelo se je, da je vsa zatopljena v premišljevanje in tiho molitev. Malo je pokimala prišlecem, sicer pa se ni menila za nje.

Dokaj časa je že grofica z doviljo — služabnika sta namreč sedla bolj strani na kamenje in sta se tudi pogreznila v svoje misli in tiho molitev — klečala ob groblji. Molila je s solzami v očeh in dvigala otroka proti nebu, da bi nebesa naposled vendarle morala milostno pogledati nanj. Kar nenadoma pa pritapa k njim stara beračica.

»Milostna gospa, podelite kaj ubogi siroti!«

Grofica naglo seže ob pas. A spozna z neprijetnim presenečenjem, da je pozabila doma torbico, ki sicer nosi v nji denar s seboj. V zadregi pogleda doviljo. A ta v istotaki zadregi gleda grofico: tudi nima božjega pri sebi.

Ne da bi dolgo premišljevala in se obotavljala, potegne grofica z deteta z zlatom vezani prtič.

»Vzemite to, dobra ženica! Nimam drugega s seboj. Prodajte v mestu, nekaj že dobite zanj.«

Beračica seže po prt, a oči ji nepremično obvisé na obrazu detejem. Na tistih gubastih, peščenorjavih, raskavih in vse križem razpokanih licih.

»O moj Jezus, kakšen otrok!« zamrmra ženska polglasno.

Grofica se stresne. »Celo najubožnejša beračica se zgraža nad mojo nesrečo!« pomisli z bridkostjo. Z očitno nevoljo pogleda beračico. A ko se sreča njen pogled s pogledom starkinim, ji nenadoma postane tako čudno, da na glas zaplaka. Pozneje se je spominjala: tako mil, tako čudovito nežen in tako poln nebeškega usmiljenja je bil tisti pogled, da si je mogla pozneje tolmačiti le s svojo veliko tedanjo boljo, kako da se ni začudena vprašala: odkod ta čudežni pogled pri tej preprosti ženi; odkod to neskončno usmiljenje, ki se lesketá v teh globokih, premilih očeh?

¹ Bilja = vigilia, predvečer.

»Gospa,« povzame beračica s tihim, blagim glasom, »bogato ste me obdarili. V zahvalo vam povem jaz skrivnost. Janez in Fric!«

Služabnika pristopita bolj sigurno, ko če bi ju bila poklicala sama grofica.

»Odgrebita tukajle nekaj zidu! Tam ob voglu so lopate.«

Pozneje kopjanika sama nista vedela prav povedati, kaj je bilo v tistem glasu in vedenju čudne tujke, da sta ji morala biti tako slepo pokorna.

Nista kopala še pol ure, kar se je prikazal iznad sipine dokaj velik, okrogel, lepouglažen kamen. Kamenita, povsem nepoškodovana plošča je ležala čezenj.

»Privzdignita ploščo!« ukaže tujka.

Privzdigneta jo, snameta jo in položita ob velik četverokoten kamen.

Izdolbina v kamnu je bila skoraj polna vode. Nekaj belkastih zvezd je plavalo na površini: kapljice olja.

»Krstna voda je ostala vsa ta leta dobro ohranjena,« prikima starka, zadovoljno zroča v kotanjo. »Okopljite dete v nji, gospa grofica!«

Grofica brez pomisleka uboga. Z drhtečo roko odvijte plenice. Dojilja ji pomaga, ker vidi, da gospa v prevelikem razburjenju in v nemirni naglici pentlje le bolj zadrjuje nego jih odvezuje. A tudi dekletu drhté roke, da mora prijeti po trikrat en voz, preden ga odveže.

Komaj pa krstna voda — vsa ta leta kakor nalašč ohranjena za današnji dan — oblije dete, glej čudo! se odlušči z vsega malega telesa cela množina umazanih, rjavih luskin. Grbasta koža se napne in postane gladka. Namesto dosedanje peščenaste barve se zalesketajo vsi polni, lepi udje v snežni belini. Grofica naglo zajme vode v peščico in jo izlije v znamenju križa na otrokovo glavo. In glej, skoro v istem hipu se zabeli pred njo obraz bel kakor češnjev cvet, s cvetočimi rožicami v polnih, smehljajočih se licih. Sočne rdeče ustnice se ji namesto prejšnjih suhih in velih smehljajo naproti, in dvoje čudežno lepih plavih oči strmi gor v mamico, kakor bi cveteli pod malim belim čelom dve najlepši potočnici.

»O Marija, Marija!« vzdihne grofica, ki ne ve prav, ali sanja, ali je vsa ta sreča resnica in istina. »Ali je mogoče? Ali si mi res pomagala, ti nebeška Kraljica?«

»O Marija, tako lepega otroka še nisem videla!« se zasmеji in obenem od sreče zjoka mlada pestunja.

Hlapca pa se nagibata osupla čez krstni kamen, strmita vsa zavzeta v prekrasno dete, in še njima polzijo po zagorelih licih debele solze in padajo na krstni kamen in v čudotvorno vodo.

»Kje je dobra ženska?« se po hipih prve blaženosti ozre grofica. Dragoceni pajčolan, ki je kril otroka in ga je darovala grofica starki, je bil nedaleč proč razprostrt čez sivkasto sipino; o starki pa ni bilo sledu.

Vsi se spogledajo začudeno.

»Ali nam je bila res poslana iz nebes?«

Kdo je bil tisto popoldne najsrečnejši mož v koroški deželi? Ali ne gospod Ludovik, grof groteneški in bekštajnski? Kdo je pred vso grajsko družino poljubil gospé grofici na grajskem dvorišču roko, ko so prišli z otrokom v grad, in je prisrčno prosil: »Gospa Barbara Elizabeta, pri Bogu vas prosim, odpustite mi.« Ali ni bil to gospod Ludovik, grof groteneški in bekštajnski, na domačem gradu in širom dežele znan po svoji hudi jezi, sirovosti in silovitosti? In kaj je rekla jokajoča grofica? »Bog je vse odpustil. Sicer nam ne bi bil pomagal.« In grof! Ves blažen od sreče, je priznal glasno, da so slišali vsi grajski: »Da, pomagal je! In jaz spet verujem, verujem!« Kdo je nesel malega grofiča med smehom in solzami v grajsko kapelico, da se zahvali tam, s tem prelepim otrokom v naročju, še enkrat Bogu in Mariji? Ali ni bil to tisti osorni, mrki grof Ludovik, gospod groteneški in bekštajnski, ki so strašile z njim svojo neubogljivo deco kmetiške matere? In kdo je najdalje v noč klečal v kapelici, zatopljen v gorečo molitev? Je li bil to stari sluga Pavel, ki ni mogel spati in se je že pripravljaj na smrt, ker je z vsakim dnem bolj bolehal? — Morda pa oče gvardijan iz Beljaka, ki so ga vzeli grajski kar s seboj, da jim drugo jutro bere v grajski kapelici sveto mašo in jim zapoje slovesen Te Deum? Tudi ta ne! Bil je gospod Ludovik, grof groteneški in bekštajnski, dosedanji nevernik. V globino srca zadet po nenadnem čudežu je klečal na golih kamenitih tleh kapelice, zatopljen v premišljevanje svojega dosedanjega življenja, izgrešenega življenja, proseč Boga v vroči molitvi odpuščenja in milosti, da prične novo boljše življenje...

* * *

Drugo jutro je hitel sel na brzem konju v Gradec h gospodu Antonu, da ga povabi za botra h krstu. Čez teden dni je bil gospod Anton že v Landskronu.

Kar je gospod Ludovik obljubil, je skupno z bratom Antonom tudi vestno izpolnil. Sezidala sta na Zili v zahvalo Bogu in nebes in zemlje mogočni, dobrotni Kraljici veličastno cerkev. Leta 1606. sta jo dokončala, kakor znani še sedanjim rodovom napis, vsekan v marmor v prezbiteriju cerkve.

Krstni kamen, spominek čudeža, sta pa dala vzidati ob vhodu v cerkev. Zdaj služi tam za kropilnik.

* * *

Mnogokrat so videli od tedaj Ziljani grajsko gospodo, ki se je posebno ob biljah pred velikimi prazniki ali ob velikih praznikih pripeljala, a še večkrat peš priromala na Zilo in je dolge ure preklečala v cerkvi, v gorečo molitev zatopljena.

Grofica je vsakikrat prinesla ali privedla prvorojenčka s seboj.

Ko je grofič nekoliko odrasel, je postajala gospa Barbara Elizabeta čestokrat z njim ob grajskem oknu in zroča dol na Zilo, mu je pripovedovala o čudežnem njegovem ozdravljenju. Fantiču so se bliskale oči, čestokrat so se mu napolnile tudi s solzami. Komaj je čakal, da z mamico spet poromata k predobri Gospe na Zili. Kadar je pa prišel domov oče, ki je bival tedaj večinoma na cesarskem dvoru, kjer je užival, ko je pričel drugačno, resno in bogoljubno življenje, velik ugled in visoke časti, so šli vsakikrat skupno k Materi božji na Zilo. Saj je niso mogli nikoli dovolj zahvaliti za preveliko milost, ki so jo sprejeli od Boga po njeni priprošnji . . .

In kakor je dobila plemenita rodovina groteneška in bekštajnska v tistem težkem času časn srčni mir pri Mariji na Zili, tako je našlo več udov te družine v ziljski cerkvi tudi po smrti mir in pokoj. V veliki grobnici v kapelici svete Ane počivajo: Gospod Žiga Friderik († 1607.), gospa Barbara Elizabeta († 1612.), gospod Ludovik, rimski grof, tajni svetnik cesarja Ferdinanda II., deželni oskrbnik koroški, umrl na svetega Rešnjega Telesa praznik, 11. junija 1637., grof Karl († 1630.) in grof Francišek Bogomir († 1638.) — on, ki se je zgodil na njem ta veliki čudež.

Njih prahu: mir in pokoj! Njih dušam: večna luč!

Kapucin je prišel . . .

J. E. Bogomil.

Doznega poletnega jutra je prišel v hišo kapucinski brat Vincencij. Imel je dolgo, čisto sivo brado. Ah, kako smo se ga otroci ustrašili! Naš Jožek ga je pogledal izpod čela, pa se mu je precej pričelo temniti in oblačiti, in v očeh so se prikazale obile solze. Ves plašen je iskal, kam bi pobegnul in kje bi se skrnil. Ko je našel pri malih vratih, vodečih na dvorišče, toliko svetlobe, da se je dalo izmuzniti skoznje, — smuk! — je bil že zunaj na prostem in rešen strahu. — Nak! Ne še! Kaj, ko bi tisti kosmati mož stopil za njim? Skriti se mu je moral še v hlev. Tako se mu je zdelo najbolj varno.

Čez čas je pa tiho stopil pred hlev in tam ob vratih čakal in skrivaj pogledoval, kdaj bo strah odšel.

Pred hlev so pa stopili oče.

»Pojdi v vežo, pa boš dobil podobico!«

To pa, to! Podobico bi pa rad. Samo, da bi ne bil tisti mož tako kosmat! Strah in hrepenenje sta se bojevala v Jožku.

»Le pojdi no, saj bom jaz pri tebi!« rekó spet oče.

Trdo je prijel Jožek očeta za roko in počasi stopal z njimi v vežo. Brat Vincencij se je pa zadovoljno smehljal in držal v rokah podobico.